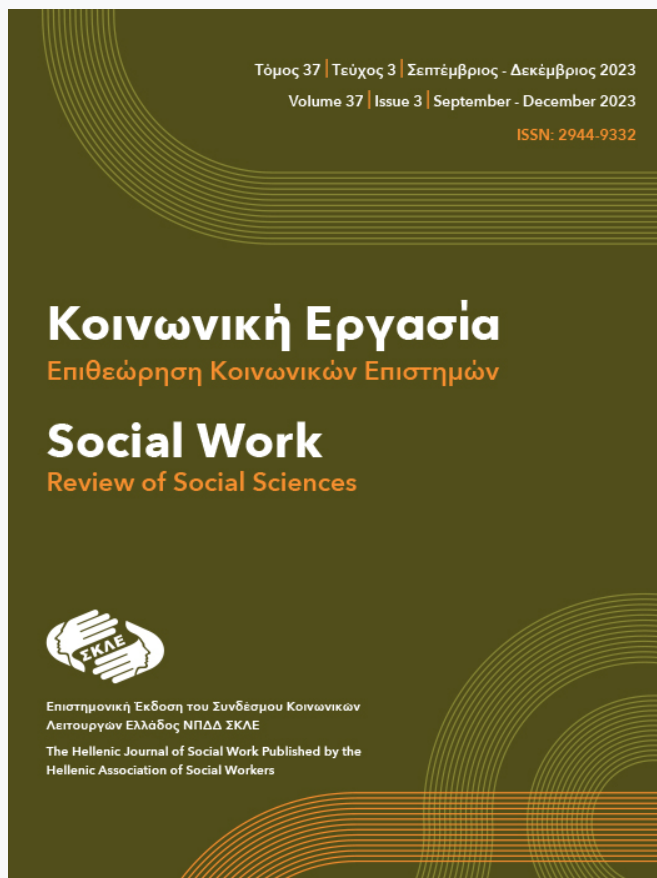

Κοινωνική Εργασία. Επιθεώρηση Κοινωνικών Επιστημών

Τόμ. 37, Αρ. 3 (2023)

3/2023

**Διερεύνηση εφαρμογής του Ν. 4538/2018 για τον
θεσμό της αναδοχής στα Πλαίσια Παιδικής
Προστασίας**

Βασιλική Μπαλτσιώτη, Ιγνατία Φαρμακοπούλου

doi: [10.12681/socialwork-rss.36376](https://doi.org/10.12681/socialwork-rss.36376)

Διερεύνηση εφαρμογής του Ν. 4538/2018 για τον θεσμό της αναδοχής στα Πλαίσια Παιδικής Προστασίας

Μπαλτσιώτη Βασιλική¹ Φαρμακοπούλου Ιγνατία²

¹ Κοινωνική Λειτουργός σε ΣΔΕΥ, Συστημική Ψυχοθεραπεύτρια, MSc, Υποπ. Διδάκτορας

² Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης & Κοινωνικής Εργασίας Πανεπιστημίου Πατρών, Κοινωνική Λειτουργός και Συστημική Ψυχοθεραπεύτρια

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν άρθρο πραγματεύεται τον θεσμό της αναδοχής στα Πλαίσια Παιδικής Προστασίας (ΠΠΠ). Εξετάζονται τα είδη, οι μορφές, τα οφέλη και οι παράγοντες κινδύνου της αναδοχής ανηλίκων καθώς και το νέο Νομοθετικό πλαίσιο Ν. 4538/2018. Επίσης, παρουσιάζονται τα κύρια ευρήματα μιας ερευνητικής μελέτης η οποία είχε ως σκοπό την διερεύνηση της εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής βάσει της Νομοθετικής Μεταρρύθμισης, στην οποία συμμετείχαν Διευθυντές ΠΠΠ Πανελληνίως και Ανάδοχοι Γονείς. Αναδεικνύεται η σοβαρή υποστελέχωση των ΠΠΠ καθώς αρκετές Δομές δεν έχουν Διευθυντή και ο κοινωνικός λειτουργός ασκεί και αυτό το καθήκον και κάποια ΠΠΠ δεν διαθέτουν κοινωνικό λειτουργό. Επιπλέον, βρέθηκε ότι επικρατεί ο τύπος της μακροχρόνιας αναδοχής, η μη επανατοποθέτηση ανηλίκων σε άλλες ανάδοχες οικογένειες, μειωμένη επαφή του ανάδοχου παιδιού με τους βιολογικούς του γονείς και ότι υπάρχει αυξημένη συχνότητα αναδοχής παιδιών μικρής ηλικίας έναντι των εφήβων που παραμένουν ακόμα στις Δομές..

Λέξεις-κλειδιά: Αναδοχή, Πλαίσια Παιδικής Προστασίας, αποιδρυματοποίηση ανηλίκων, ανάδοχοι γονείς, ηλεκτρονικό σύστημα Anynet

Στοιχεία Επικοινωνίας: Βασιλική Μπαλτσιώτη, v.baltsioti@yahoo.gr

Εισαγωγή

Ο βασικός σκοπός της παιδικής προστασίας είναι να διασφαλίσει για κάθε ανήλικο ότι δεν θα υποστεί βία, δεν θα κακοποιηθεί, δε θα παραμεληθεί και δε θα εγκαταλειφθεί από τους ενήλικες που έχουν αναλάβει την Μέριμνά του, καθώς και ότι δε θα βιώσει καμίας μορφής εκμετάλλευση. Συνεπώς, στόχος της παιδικής προστασίας είναι η διασφάλιση της ομαλούς ανάπτυξης όλων των ανηλίκων (Αμπατζόγλου, 2021; Fore et al, 2019).

Στην Ελλάδα υπάρχουν τρεις κατηγορίες Πλαισίων Παιδικής Προστασίας (ΠΠΠ), προκειμένου να καλύπτονται οι ανάγκες όλων των ανηλίκων. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν Δομές που απευθύνονται σε παιδιά και εφήβους με: α) τυπική ανάπτυξη, β) αναπηρίες και γ) παιδοψυχιατρικές διαταραχές. Σύμφωνα με την επίσημη καταγραφή της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας οι τύποι των ΠΠΠ είναι κυρίως δύο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ) και τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ). Ωστόσο, άτυπα, συχνά συναντάται στην βιβλιογραφία μια ακόμη κατηγορία καθώς έχει διαφορετικό τρόπο λειτουργίας και αφορά στα Ν.Π.Ι.Δ. Εκκλησιαστικού χαρακτήρα (Γεωργιάδης, 2021).

Έχει διαπιστωθεί από πολλές ερευνητικές μελέτες, τόσο στην ελληνόγλωσση όσο και στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία ότι τα ΠΠΠ, παρά την πρόθεσή τους για τη φροντίδα των ανηλίκων, δεν μπορούν να εγγυηθούν την ασφάλεια και την ευζωία των παιδιών που φιλοξενούν λόγω ότι ο ιδρυματισμός έχει αναμφισβήτητες επιπτώσεις στη ψυχοκοινωνική ανάπτυξη, στη συναισθηματική εξέλιξη και στη νοητική ανάπτυξη των ανηλίκων (Forber- Pratt et al, 2020; Bajrai, 2017; Καλύβα, 2016). Σύμφωνα με την Φαρμακοπούλου (2020), δυο διεθνώς αναγνωρισμένες εναλλακτικές μορφές παιδικής προστασίας, που μπορούν να εγγυηθούν ότι οι ανήλικοι θα αποκομίσουν πολύπλευρα οφέλη, είναι η αναδοχή και η υιοθεσία. Ως αναδοχή νοείται η προσωρινή ανάληψη της πραγματικής φροντίδας ενός ανηλίκου, από ένα τρίτο πρόσωπο (συγγενικό ή μη), για χρονικό διάστημα που μπορεί να εκτείνεται από μερικές ημέρες έως και κάποια χρόνια. Η αναδοχή κρίνεται ως αναγκαία όταν οι βιολογικοί γονείς του ανηλίκου δεν είναι σε θέση να του παρέχουν την ασφάλεια και την φροντίδα που χρειάζεται ώστε να μεγαλώσει σωστά. Ο αποχωρισμός από την βιολογική οικογένεια γίνεται πάντοτε με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου.

Αν και στην Ελλάδα ο θεσμός της αναδοχής ξεκίνησε στα μέσα του προηγούμενου αιώνα είχε ελλιπώς εφαρμοστεί από την πλειοψηφία των ΠΠΠ. Για αυτό τον λόγο τέθηκε σε ισχύ ο πρόσφατος νόμος Ν. 4538/2018, βάσει του οποίου όλα τα ΠΠΠ είναι υποχρεωμένα να τον εφαρμόζουν και να διασφαλίζουν την τήρηση των χρονικών ορίων και όλων των συναφών κριτηρίων και προδιαγραφών καθώς και την ομαλότητα εφαρμογής της διαδικασίας, έχοντας ως στόχο την απο-ιδρυματοποίηση των ανηλίκων και την άμεση αποκατάσταση τους σε ανάδοχη οικογένεια παρέχοντας τους καλή ποιότητα ζωής (Γεωργιάδης, 2019).

Παρακάτω επιχειρείται η περιγραφή των κύριων χαρακτηριστικών του θεσμού της αναδοχής ανηλίκων, τα οποία εξετάστηκαν στην ποσοτική έρευνα που θα παρουσιαστεί στο τρίτο μέρος της παρούσας εργασίας.

Ο θεσμός της αναδοχής ανηλίκων

Είδη και μορφές αναδοχής

Η αναδοχή ανηλίκου, συνιστά μια σχέση οικογενειακού τύπου μεταξύ των μελών, που μπορεί να εξελιχθεί ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες τους. Σύμφωνα με την Γεώργαρου (2016), διακρίνονται οι ακόλουθες μορφές αναδοχής:

Με κριτήριο τη σχέση που έχει ο ανήλικος με τους ανάδοχους γονείς του, αναγνωρίζεται η

συγγενική και η μη συγγενική αναδοχή. Προτιμάται η ανάληψη της φροντίδας του ανηλίκου από άτομα του ευρύτερου οικογενειακού του περιβάλλοντος, με τα οποία συνήθως ήδη έχει αναπτύξει συναισθηματικούς δεσμούς. Σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η ανάληψη της φροντίδας του ανηλίκου από ένα συγγενικό πρόσωπο, τότε προωθείται -κατόπιν διενέργειας κοινωνικής έρευνας- η τοποθέτηση του σε μη συγγενική ανάδοχη οικογένεια.

Με κριτήριο την χρονική διάρκεια παραμονής των παιδιών και εφήβων στην ανάδοχη οικογένεια, αναγνωρίζεται η βραχυπρόθεσμη, η μεσοπρόθεσμη και η μακροπρόθεσμη αναδοχή, η αναδοχή φιλοξενίας, η ημερήσια και η επείγουσα αναδοχή.

Βραχυπρόθεσμη Αναδοχή: Διαρκεί συνήθως μέχρι εννιά εβδομάδες και εφαρμόζεται για βρέφη και παιδιά που έχουν απομακρυνθεί από την οικογένεια τους προσωρινά λόγω οικογενειακής κρίσης (θάνατος, ψυχική ή σωματική αρρώστια και ανεργία).

Μεσοπρόθεσμη Αναδοχή: Σε αυτό το είδος η αναδοχή μπορεί να διαρκέσει από μερικούς μήνες έως δυο χρόνια. Δίνεται χρόνο στους γονείς να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα τους, ενώ παράλληλα το παιδί βρίσκεται στην ανάδοχη οικογένεια με στόχο την ευημερία του.

Μακροπρόθεσμη Αναδοχή: Αυτός το είδος αναδοχής διαρκεί πολλά χρόνια ή είναι μόνιμο και είναι ο συνηθέστερος τύπος στη χώρα μας. Ακόμα και όταν τα παιδιά διατηρούν επαφή με τους βιολογικούς τους γονείς ενίοτε δεν μπορούν να επιστρέψουν σε αυτούς. Πρόκειται για παιδιά που οι γονείς τους αρνούνται να συναινέσουν στην υιοθεσία τους ελπίζοντας ότι κάποτε θα αλλάξει η κατάσταση τους και θα καταφέρουν να τα διεκδικήσουν (π.χ. ιερόδουλες μητέρες, χρήστες γονείς) ή όταν τα παιδιά είναι εγκαταλελειμμένα.

Αναδοχή Φιλοξενίας: Παιδιά που διαβιούν σε ιδρύματα και πηγαίνουν σε ανάδοχες οικογένειες τις ημέρες που δεν έχουν σχολείο με σκοπό την ψυχοκοινωνική και ψυχαγωγική τους ανάπτυξη (σαββατοκύριακα, εορτές και καλοκαιρινές διακοπές).

Επείγουσα Αναδοχή: Αφορά κυρίως περιπτώσεις που οι γονείς τελούν υπό κράτηση για σύντομο χρονικό διάστημα ή χρειάζεται να νοσηλευτούν άμεσα.

Ημερήσια Αναδοχή: Το παιδί φροντίζεται σε ανάδοχη οικογένεια σε καθορισμένες ώρες κατά τη διάρκεια της ημέρας ή της νύχτας, ανάλογα με τις ανάγκες του, για ενίσχυση της λειτουργικότητας της οικογένειας και για να προληφθεί η μόνιμη απομάκρυνσή από το οικογενειακό του περιβάλλον.

Με κριτήριο το είδος της σύμβασης που καταρτίζεται, αναγνωρίζονται η συμβατική, η δικαστική και η επαγγελματική μορφή αναδοχής.

Συμβατική αναδοχή: Όπως ορίζει το άρθρο 1655 του Αστικού Κώδικα, τόσο οι βιολογικοί γονείς όσο και ο επίτροπος μπορούν να αιτηθούν την τοποθέτηση του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, εφόσον κρίνουν ότι η ενέργεια αυτή θα συμβάλει στην ομαλή ανάπτυξή του και εν γένει στη διασφάλιση του συμφέροντός του.

Αναδοχή με δικαστική απόφαση: Η τοποθέτηση του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια με δικαστική απόφαση προβλέπεται σε περιπτώσεις όπου οι βιολογικοί γονείς δεν έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν κατά τρόπο ικανοποιητικό -συνολικά ή εν μέρει- τη γονική μέριμνα, καθώς και σε περιπτώσεις όπου ο επίτροπος του ανηλίκου είτε αδυνατεί είτε παρεμποδίζεται στην αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων του, που σχετίζονται με την εξασφάλιση της υγιούς σωματικής και πνευματικής ανάπτυξής του.

Επαγγελματική αναδοχή: Ο πρόσφατος νόμος Ν. 4538/2018 που αφορά την αναδοχή και την υιοθεσία προβλέπει για πρώτη φορά την επαγγελματική αναδοχή. Ειδικότερα, το δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να τοποθετεί σε επαγγελματίες αναδόχους, ανήλικους που έχουν κάποιας μορφής αναπηρία ή σοβαρή ψυχική διαταραχή, εφόσον κάτι τέτοιο έχει κριθεί ως κατάλληλο από τον αρμόδιο φορέα ή πρόσωπο που διεξάγει την κοινωνική έρευνα. Οι επαγγελματίες ανάδοχοι γονείς ακολουθούν

συγκεκριμένο θεραπευτικό σχέδιο, το οποίο έχει προταθεί από ομάδα επιστημόνων του φορέα που εποπτεύει την αναδοχή. Ως εκ τούτου, θεωρείται ότι οι άνθρωποι αυτοί παρέχουν στον ανήλικο επαγγελματικές υπηρεσίες και για αυτό το λόγο αμείβονται με μηνιαίο μισθό, ενώ επίσης ασφαρίζονται για ασθένεια και σύνταξη (ΦΕΚ Α΄ 85/16.5.2018; Γεώργαρου, 2016).

Τα οφέλη της αναδοχής ανηλίκων

Τα τρία κύρια θετικά στοιχεία της αναδοχής παιδιών είναι τα ψυχοσυναισθηματικά, τα κοινωνικά και τα αναπτυξιακά. Αναφορικά με τα ψυχοσυναισθηματικά οφέλη που μπορεί να αποκομίσει ο ανήλικος από την τοποθέτησή του σε μια ανάδοχη οικογένεια πρόκειται για την συναισθηματική σταθερότητα και ασφάλεια, καταστάσεις που είναι ιδιαιτέρως κρίσιμες για την ομαλή ανάπτυξη του ανηλίκου και για τη δημιουργία υγιών σχέσεων με τα άτομα που το περιβάλλουν. Κάθε άνθρωπος επίσης έχει ανάγκη να βιώσει το αίσθημα αγάπης, αποδοχής και κατανόησης, ούτως ώστε να είναι ψυχικά και συναισθηματικά υγιής. Λαμβάνοντας υπόψη το ότι στην πλειονότητά τους οι οικογένειες που αιτούνται την ανάληψη της προσωρινής φροντίδας ενός ανηλίκου έχουν αποθέματα αγάπης και επιθυμούν να τον στηρίξουν, γίνεται κατανοητό ότι πράγματι θα βιώσει τα αισθήματα αυτά και θα ωφεληθεί πολύπλευρα (Schofield & Beek, 2023).

Επιπλέον, ο ανήλικος που τοποθετείται σε ανάδοχη οικογένεια αναμένεται να αποκομίσει κοινωνικά οφέλη, αφού θα του δοθεί η δυνατότητα να αλληλεπιδράσει με πλήθος ανθρώπων, ενηλίκων και ανηλίκων, που έως τότε δεν γνώριζε και αφότου αισθανθεί ασφάλεια θα είναι σε θέση να αναπτύξει τις κοινωνικές του δεξιότητες, οι οποίες σαφώς είναι απαραίτητες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Τέλος, με την τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια, ο ανήλικος μπορεί να διασφαλίσει την καλή σωματική του υγεία και την ανάπτυξη των γνώσεων και των ικανοτήτων του. Για αυτό το λόγο άλλωστε η πολιτεία παρέχει την απαιτούμενη στήριξη στην ανάδοχη οικογένεια, ώστε να μπορέσει να καλύψει τις θεμελιώδεις ανάγκες του ανηλίκου, δηλαδή την ιατροφαρμακευτική του περίθαλψη και την εκπαίδευση του (Hellenic parliament.gr, 2018). Συνεπώς, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι, για να αποκομίσει ο ανήλικος περισσότερα οφέλη από την τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια, θα πρέπει να προτιμάται η μορφή της μακροχρόνιας αναδοχής σε μια ανάδοχη οικογένεια (Schofield & Beek, 2023; Berrick et al, 2023; LoBue et al, 2019).

Παράγοντες κινδύνου της αναδοχής

Παρά το γεγονός ότι όπως διαπιστώθηκε η τοποθέτηση του ανηλίκου σε μια ανάδοχη οικογένεια παρέχει πολλά οφέλη για τον ίδιο ενέχει ενίοτε και παράγοντες κινδύνου. *Οι παράγοντες κινδύνου της αναδοχής που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την πορεία της διακρίνονται σε τρεις ευρύτερες κατηγορίες.*

Παράγοντες που σχετίζονται με:

- α) με την επαγγελματική παρέμβαση,
- β) με την ανάδοχη οικογένεια και
- γ) με τα χαρακτηριστικά του ανηλίκου.

Οι παράγοντες που σχετίζονται με την επαγγελματική παρέμβαση είναι η μη ειδικευμένη εκπαίδευση των επαγγελματιών που ασχολούνται με το θεσμό της αναδοχής, η μη επαρκής αποτίμηση της καταλληλότητας των υποψήφιων αναδόχων γονέων, τα λανθασμένα συμπεράσματα σχετικά με το ταίριασμα των υποψήφιων αναδόχων γονέων και του ανηλίκου, η απόκλιση των χαρακτηριστικών του επιθυμητού ανηλίκου και του ανηλίκου που προτείνεται για ανάδοχη φροντίδα, η ελλιπής προετοιμασία του ανηλίκου από τον κοινωνικό λειτουργό καθώς και η απουσία υποστήριξης της οικογένειας και του

ανηλίκου μετά την αναδοχή (Γκότση κ.α., 2020).

Οι πιθανοί οικογενειακοί παράγοντες είναι η τοποθέτηση σε μονογονεϊκή οικογένεια, τα ήδη υπάρχοντα βιολογικά τέκνα, η μη συμφωνία μεταξύ του ζεύγους σχετικά με την προοπτική της αναδοχής, ο αυστηρός και ανελαστικός τρόπος ανατροφής των ανηλίκων, οι υπερβολικές προσδοκίες των αναδόχων γονέων, η δυσκολία συναισθηματικής πρόσδεσης που αντιμετωπίζουν οι ενήλικοι και η περιορισμένη υποστήριξη από το κοινωνικό δίκτυο (Μαλλούχου κ.α., 2022).

Τέλος, παράγοντες κινδύνου της αναδοχής που σχετίζονται με τον ανήλικο είναι η πρότερη εμπειρία της κακοποίησης και της παραμέλησης, η μεγάλη ηλικία του παιδιού κατά την αναδοχή (όταν δηλαδή πρόκειται για ανήλικο άνω των έξι ετών που ήδη έχει διαμορφώσει τα βασικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του), η μεγάλη διάρκεια παραμονής σε ΠΠΠ πριν από την τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια, η ύπαρξη σοβαρών προβλημάτων συμπεριφοράς, οι δυσκολίες συναισθηματικής πρόσδεσης που αντιμετωπίζει ο ανήλικος και το επαναλαμβανόμενο βίωμα επιστροφής στο ίδρυμα (Σεφερίδης, 2022; Γκότση κ.α., 2020).

Στη συνέχεια παρατίθενται τα κύρια σημεία της πρόσφατης Νομικής Μεταρρύθμισης της αναδοχής Ν. 4538/2018, τα οποία αποτελούν την εστίαση της ερευνητικής μελέτης που θα παρουσιαστεί στο τρίτο μέρος του παρόντος άρθρου.

Νομοθετικό Πλαίσιο

Νομική Μεταρρύθμιση της αναδοχής Ν. 4538/2018

Αναγνωρίζοντας τις αδυναμίες και τις παραλείψεις των προηγούμενων νομοθετικών ρυθμίσεων και έχοντας ως στόχο την προάσπιση των συμφερόντων των ανηλίκων που απομακρύνονται από τους βιολογικούς γονείς τους, θεσπίστηκε ο Ν. 4538/2018, ο οποίος περιλαμβάνει κυρίως οργανωτικές διατάξεις τόσο για το θεσμό της αναδοχής όσο και για τον θεσμό της υιοθεσίας. Αρχικά μέσω του Ν. 4538/2018 συστάθηκε το Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής-Υιοθεσίας (Ε.Σ.Αν.Υ), το οποίο είναι ένα συμβουλευτικό-γνωμοδοτικό όργανο με θεσμικές αρμοδιότητες που υπάγεται στην Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με σκοπό την από-ιδρυματοποίηση των ανηλίκων.

Οι νομοθέτες έθεσαν ως κεντρικό στόχο την ανάπτυξη των προϋποθέσεων εκείνων που θα επιτρέπουν την όσο πιο σύντομη παραμονή των ανηλίκων σε κλειστές δομές, καθώς και την προσωρινή ή μόνιμη τοποθέτησή τους σε ένα κατάλληλο οικογενειακό πλαίσιο, προκειμένου να μπορέσουν να αναπτυχθούν ολόπλευρα. Άρα, βασική επιδίωξη των νομοθετών είναι η προώθηση εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής και συγκεκριμένα η απλοποίηση και η επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών καθώς, έχει διαπιστωθεί ότι ακόμα και στη σημερινή εποχή, ένα μεγάλο μέρος των ανηλίκων που έχουν απομακρυνθεί από την οικογένειά τους διαμένουν σε κλειστές δομές, κυρίως λόγω της πολυπλοκότητας της διαδικασίας (Περάκη, 2018).

Εθνικό και Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Ν.4538/2018, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α), οφείλει να διατηρεί Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων στο οποίο θα πρέπει υποχρεωτικά να εγγράφεται το σύνολο των ανηλίκων, οι οποίοι έχουν τοποθετηθεί σε δομές παιδικής προστασίας, είτε πρόκειται να τοποθετηθούν σε ανάδοχη οικογένεια ή να υιοθετηθούν. Επιπρόσθετα, στην παράγραφο 2 του άρθρου 5 διευκρινίζεται ότι όλα τα ΠΠΠ που είναι Ν.Π.Ι.Δ αλλά και Ν.Π.Δ.Δ, οφείλουν να τηρούν Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων, στο οποίο θα πρέπει να αναγράφονται εντός σαράντα

οχτώ (48) ωρών συγκεκριμένα στοιχεία για κάθε έναν από τους ανηλίκους που φιλοξενούν.

Ατομικό Σχέδιο Οικογενειακής Αποκατάστασης Ανηλίκου

Το Ατομικό Σχέδιο Οικογενειακής Αποκατάστασης (ΑΣΟΑ) συντάσσεται για κάθε ανήλικο εγγεγραμμένο στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων και περιλαμβάνει μια ολοκληρωμένη πρόταση για την αποκατάσταση του ανηλίκου, βάσει των εξατομικευμένων αναγκών του και το βέλτιστο συμφέρον του. Το σχέδιο αυτό συντάσσεται και καταχωρείται στο Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων από τον φορέα παιδικής προστασίας εντός ενενήντα (90) ημερών από την ημερομηνία εισαγωγής του ανηλίκου στη δομή. Το ΑΣΟΑ επικαιροποιείται κάθε φορά που υπάρχει τροποποίηση ή μεταβολή της κατάστασής του, καθώς και μια (1) φορά το χρόνο από την τελευταία υποβολή του (ΦΕΚ Α΄ 85/16.5.2018).

Διεξαγωγή Κοινωνικής Έρευνας, Ειδικό και Εθνικό Μητρώων Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων

Ο Νόμος 4538/2018 έχει θεσπίσει αυστηρές προϋποθέσεις, τις οποίες θα πρέπει να πληρούν οι ενήλικες που επιθυμούν να γίνουν ανάδοχοι γονείς όπως αναφέρεται ειδικότερα στο άρθρο 8. Σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ως κατάλληλοι ανάδοχοι γονείς ορίζονται οικογένειες που αποτελούνται από συζύγους ή έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης με ή χωρίς τέκνα, ή μεμονωμένα άτομα, άγαμα ή διαζευγμένα, ή σε χηρεία με ή χωρίς παιδιά που μπορεί να είναι συγγενείς εξ' αίματος οποιουδήποτε βαθμού με το ανήλικο τέκνο.

Αφού κατατεθεί η αίτηση και τα απαραίτητα δικαιολογητικά από τους υποψήφιους ανάδοχους γονείς, ορίζεται από τον αρμόδιο Φορέα κοινωνικός λειτουργός για να διεξάγει κοινωνική έρευνα και να διαπιστωθεί η καταλληλότητα των υποψηφίων αναδόχων γονέων. Αξίζει να σημειωθεί ότι με τον παρόντα νόμο δημιουργήθηκε επίσης ένας ειδικός κατάλογος πιστοποιημένων κοινωνικών λειτουργών εκπαιδευμένοι σε θέματα αναδοχής που τηρεί ο Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών (ΣΚΛΕ) και που μπορεί να αξιοποιήσει σε περίπτωση που η κοινωνική υπηρεσία που είναι αρμόδια να διεξάγει την κοινωνική έρευνα αδυνατεί λόγω υποστελέχωσης (ΦΕΚ Α΄ 85/16.5.2018).

Η κοινωνική έρευνα διεξάγεται εντός τριών (3) μηνών και περιλαμβάνει τα ακόλουθα πέντε (5) στάδια:

α) *Συναντήσεις των υποψήφιων αναδόχων γονέων, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και μαζί ως ζευγάρι, στο γραφείο του κοινωνικού λειτουργού.* Ο κοινωνικός λειτουργός διερευνά και συλλέγει τις απαιτούμενες πληροφορίες για την προσωπικότητα των υποψηφίων αναδόχων γονέων, για τη σχέση μεταξύ τους, το γάμο τους, τα βιώματα τους, στοιχεία του κοινωνικού, ιατρικού και οικονομικού ιστορικού τους, για τα κίνητρα, τις προσδοκίες, τις απαιτήσεις τους, την ικανότητα τους για ανάληψη φροντίδας και διαπαιδαγώγησης ενός ανηλίκου, και την πρόθεση επικοινωνίας με τη βιολογική οικογένεια.

β) *Συναντήσεις των υποψηφίων αναδόχων γονέων, στο σπίτι της οικογένειας με σκοπό τη διερεύνηση των συνθηκών διαβίωσης των ενηλίκων.*

γ) *Συναντήσεις και ανάπτυξη συνεργασίας του κοινωνικού λειτουργού τόσο με τα βιολογικά τέκνα των υποψηφίων αναδόχων γονέων, όσο και με συγγενείς πρώτου βαθμού, που ενδέχεται να βοηθούν στην φροντίδα των παιδιών, όπως είναι για παράδειγμα ο παππούς και η γιαγιά.*

δ) *Συναντήσεις και λήψη συστάσεων του κοινωνικού λειτουργού με πρόσωπα που προτείνουν οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς με σκοπό τη διερεύνηση του φιλικού περιβάλλοντος, τη δική τους γνώμη για την προσωπικότητα των υποψηφίων αναδόχων, για το θεσμό της αναδοχής και τη προσέγγιση τους προς το ανήλικο τέκνο. Οι πληροφορίες των συναντήσεων και των συστάσεων είναι απόρρητες και δεν γνωστοποιούνται στους υποψήφιους ανάδοχους γονείς.*

ε) *Συναντήσεις των υποψήφιων αναδόχων γονέων με άλλους εξειδικευμένους επιστήμονες*, όπως με τον ψυχολόγο της Δομής. Έτσι, ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να εξάγει πιο σφαιρικά συμπεράσματα σχετικά με το προφίλ των ενηλίκων και κατ' επέκταση την καταλληλότητά τους (Καλλινικάκη, 2021).

Σε περίπτωση θετικής έκβασης, συντάσσεται έκθεση καταλληλότητας και οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς εγγράφονται στο Ειδικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων. Στη συνέχεια οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς παρακολουθούν επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης, συμβουλευτικής υποστήριξης και επιμόρφωσης τριάντα (30) ωρών από εξειδικευμένους επιστήμονες πολλών ειδικοτήτων, (π.χ. κοινωνικό λειτουργό, νομικό και ψυχολόγο), και αφού το ολοκληρώσουν επιτυχώς το πρόγραμμα επιμόρφωσης, ο Φορέας εγγράφει τους ενδιαφερόμενους ανάδοχους στο Εθνικό και Ειδικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδόχων Ανηλίκων όπου αναμένουν για σύνδεση και τοποθέτηση ανάδοχου τέκνου. Η έκθεση του κοινωνικού λειτουργού συντάσσεται και παρουσιάζεται στα αρμόδια συμβούλια για την τελική απόφαση έγκρισης (ΦΕΚ Α'85/16.5.2018).

Ας σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η κοινωνική έρευνα δεν έχει θετική έκβαση. Ενδεικτικοί λόγοι που μπορούν να οδηγήσουν στην απόρριψη των αναδόχων γονέων είναι το μη παιδοκεντρικό κίνητρο, η έλλειψη κατανόησης γονεϊκού ρόλου, οι αυξημένες επαγγελματικές υποχρεώσεις και των δύο ενηλίκων που δεν τους επιτρέπουν να αφιερώσουν ποιοτικό χρόνο στο παιδί, η έλλειψη υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος, η έλλειψη κατανόησης αναγκών του ανάδοχου παιδιού, η μη επεξεργασία θεμάτων γονιμότητας - προσωπικότητας, οι χαμηλές οικονομικές /εισοδηματικές απολαβές αλλά και το οικονομικό κίνητρο που μπορεί να τους προσελκύει να πράξουν αυτή τη κίνηση. Επίσης, λόγοι απόρριψης των αναδόχων γονέων μπορεί να είναι το βίωμα μιας πρόσφατης απώλειας που δεν έχει ακόμα ξεπεραστεί, οι μη ρεαλιστικές προσδοκίες, η μειωμένη ψυχική ανθεκτικότητα, τα ασαφή κίνητρα για την ανάληψη της αναδοχής, η μη αποδοχή ιστορίας του παιδιού, της ηλικίας και των προβλημάτων υγείας του. Υπάρχουν περιπτώσεις υποψήφιων αναδόχων γονέων που επιμένουν να αναλάβουν τη φροντίδα απολύτως υγιούς βρέφους. Ακόμα ένας λόγος απόρριψης είναι η προκατάληψη ή η ρατσιστική προσέγγιση για τα ανήλικα τέκνα διαφορετικής εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής. Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικός λόγος που θα οδηγήσει στην αρνητική έκβαση της έρευνας είναι η άρνηση των ενηλίκων να συνεργαστούν με την βιολογική οικογένεια του ανηλίκου (Anynet.gr, 2022).

Πληροφοριακό Σύστημα Αναδοχής Anynet

Τον Αύγουστο του 2020 με την υπ' αριθμ Δ11/οικ.31931/1272 απόφαση τεύχος δεύτερο αρ.φύλλου 3329 του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης γίνεται αναφορά στον τρόπο εφαρμογής της αναδοχής μέσω του πληροφοριακού συστήματος Anynet (ΦΕΚ 33887/2020). Το πληροφοριακό σύστημα αναδοχής και υιοθεσίας Anynet.gr, δημιουργήθηκε στα πλαίσια του νόμου Ν. 4538/2018 με σκοπό τη διαφάνεια, τη καταγραφή και την επιτάχυνση της αποιδρυματοποίησης των παιδιών που διαβιούν σε δομές παιδικής προστασίας και των ανθρώπων που επιθυμούν και μπορούν να προσφέρουν ένα ασφαλές και κατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον. Έχει Πανελλαδική εφαρμογή και αποτελεί το κεντρικό ηλεκτρονικό σημείο πρόσβασης όπου μπορούν να απευθύνουν οι ενήλικες πολίτες που επιθυμούν να γίνουν ανάδοχοι γονείς ενός παιδιού καθώς και οι εξουσιοδοτημένοι υπάλληλοι κοινωνικών υπηρεσιών που εφαρμόζουν αυτό το θεσμό. Η σύνδεση μεταξύ των παιδιών και των αναδόχων γονέων πραγματοποιείται μέσω αλγόριθμου (Anynet.gr, 2022).

Τα στάδια και τα βήματα διαδικασίας της Πρότασης Σύνδεσης

Σύμφωνα με το νεότερη νομοθετική μεταρρύθμιση (ΦΕΚ τεύχος Β΄3329/8.8.2020) υπάρχουν συγκεκριμένα στάδια και διαδικασίες που ακολουθούνται σχετικά με την πρόταση σύνδεσης μέσω του ηλεκτρονικού πληροφορικού συστήματος Anynet, τα οποία είναι τα ακόλουθα έξι: α) η σύνδεση ανηλίκου με ανάδοχους γονείς, β) η επεξεργασία της πρότασης σύνδεσης, γ) η περίοδος προσαρμογής, δ) η τελική απόφαση επί της πρότασης σύνδεσης, ε) η τοποθέτηση ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια και στ) η εποπτεία της αναδοχής.

Σύνδεση Ανηλίκου με Ανάδοχους: Εφόσον βρεθεί κάποιος ανήλικος όπου τα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες του οποίου ταιριάζουν με τις δυνατότητες και τις επιθυμίες των υποψήφιων αναδόχων καθώς και η χρονική σειρά εγγραφής στα Εθνικά Μητρώα, τότε γίνεται η σύνδεση του παιδιού με τους υποψήφιους ανάδοχους γονείς. Η προγραμματισμένη διαδικασία αυτή γίνεται μια (1) φορά το εικοσιτετράωρο (24) μέσω του ηλεκτρονικού πληροφοριακού συστήματος. Εφ' όσον προκύψει σύνδεση γνωστοποιείται μέσω του πληροφοριακού συστήματος ως πρόταση σύνδεσης στους ανάδοχους γονείς, στους κοινωνικούς λειτουργούς των ανάδοχων και των ανηλίκων καθώς και στο Ε.Κ.Κ.Α. (ΦΕΚ τεύχος Β΄3329/8.8.2020)

Η επεξεργασία της πρότασης σύνδεσης: Η επεξεργασία της πρότασης σύνδεσης αποτελείται από τα ακόλουθα τέσσερα (4) στάδια.

α) Το Ε.Κ.Κ.Α αποστέλλει στους εμπλεκόμενους κοινωνικούς λειτουργούς ηλεκτρονικό μήνυμα για την εκάστοτε συγκεκριμένη πρόταση σύνδεσης. Η επικοινωνία μεταξύ του κοινωνικού λειτουργού του ανηλίκου και του κοινωνικού λειτουργού των ανάδοχων γονέων λαμβάνει χώρα εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών.

β) Πραγματοποιείται συνάντηση είτε δια ζώσης είτε διαδικτυακά μεταξύ των υποψήφιων ανάδοχων γονέων, του κοινωνικού λειτουργού που τους έχει αναλάβει και του κοινωνικού λειτουργού του ανηλίκου. Στη συνάντηση περιγράφονται αναλυτικά τα στοιχεία των ανάδοχων γονέων και του παιδιού.

γ) Στη συνέχεια δίνεται χρόνος στους ανάδοχους γονείς, συνήθως δυο με τρεις ημέρες, ώστε να λάβουν την τελική απόφαση.

δ) Αν οι ανάδοχοι είναι θετικοί τότε ορίζεται νέα συνάντηση δια ζώσης μεταξύ ανάδοχων γονέων, κοινωνικών λειτουργών και ανηλίκου για γνωριμία και έναρξη προσαρμογής.

Η περίοδος της προσαρμογής: Κατά την περίοδο προσαρμογής, ο ανήλικος στην αρχή συναντάται με τους υποψήφιους ανάδοχους γονείς στο ΠΠΠ υπό την επίβλεψη διεπιστημονικής ομάδας του φορέα εποπτείας, προκειμένου να αισθανθεί οικεία και να αναπτυχθούν σχέσεις μεταξύ τους (AnyNet.gr, 2022). Η περίοδος προσαρμογής διαρκεί το κατ' ελάχιστο δυο (2) ημερολογιακές εβδομάδες και το μέγιστο ένα (1) ημερολογιακό μήνα. Εφόσον υπάρχει θετική αλληλεπίδραση μεταξύ τους και η προσαρμογή έχει θετική πορεία σταδιακά γίνονται συναντήσεις και στην οικία των υποψήφιων ανάδοχων γονέων υπό την εποπτεία του κοινωνικού λειτουργού, όπου αυτό καθίσταται δυνατό (ΦΕΚ τεύχος Β΄3329/8.8.2020).

Τελική απόφαση επί της πρότασης σύνδεσης: Η τελική απόφαση επί της πρότασης σύνδεσης λαμβάνεται από την διεπιστημονική ομάδα του φορέα εποπτείας εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την ολοκλήρωση της περιόδου προσαρμογής. Σε περίπτωση θετικής απόφασης η πρόταση σύνδεσης δηλώνεται ως έγκριση και μετατρέπεται σε επιτυχή αναδοχή. Ενώ σε περίπτωση αρνητικής απόφασης η πρόταση σύνδεσης απορρίπτεται, και ο ανήλικος όπως και οι υποψήφιοι ανάδοχοι παραμένουν στα Εθνικά Μητρώα και αναμένουν νέο ταίριασμα.

Τοποθέτηση ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια: Κατόπιν της ολοκλήρωσης της διαδικασίας σύνδεσης και την επιτυχή ολοκλήρωση του σταδίου της προσαρμογής, ακολουθεί η σύναψη σύμβασης καθώς και η τακτοποίηση όλων των απαραίτητων νομικών εγγράφων που αφορούν τον ανήλικο και τη

διαδικασία, τα οποία δίνονται στους ανάδοχους γονείς και πραγματοποιείται η τοποθέτηση του ανήλικου με δικαστική απόφαση ή με εισαγγελική εντολή στην ανάδοχη οικογένεια. (Anynet.gr, 2022).

Εποπτεία της αναδοχής: Όπως ορίζεται στο άρθρο 13 του Ν.4538/2018, αρμόδιοι για την εποπτεία της αναδοχής είναι συγκεκριμένοι Φορείς οι οποίοι πραγματοποιούν επισκέψεις στην ανάδοχη οικογένεια, τόσο μηνιαίως όσο και εκτάκτως, προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι συνθήκες διαβίωσης και η ανατροφή του ανήλικου είναι κατάλληλες για την ηλικία του. Ο κοινωνικός λειτουργός διαδραματίζει καίριο ρόλο σε όλα τα στάδια της αναδοχής, τόσο πριν όσο και έπειτα από την τοποθέτηση του ανήλικου στην εποπτεία της ανάδοχης οικογένειας (Τσέτουρα, 2020; Leve et al, 2012).

Μεθοδολογία της έρευνας

Η παρούσα ερευνητική μελέτη διενεργήθηκε στα πλαίσια διδακτορικής διατριβής και είχε διπλό στόχο, αφενός τη διερεύνηση της εφαρμογής ή μη του θεσμού της αναδοχής από τα ΠΠΠ και αφετέρου τη διερεύνηση της τήρησης των χρονικών ορίων και όλων των συναφών κριτηρίων και προδιαγραφών όπως ορίζει ο Νόμος 4538/2018 σε κάθε στάδιο της διαδικασίας της αναδοχής στις δυο (2) κατηγορίες ΠΠΠ (Ν.Π.Δ.Δ και Ν.Π.Ι.Δ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα).

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε μεικτή μεθοδολογία, όπου στα πρώτα δύο μέρη εφαρμόστηκε η ποσοτική προσέγγιση τόσο στους διευθυντές ΠΠΠ όσο και στους ανάδοχους γονείς.

Ως εργαλείο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο τόσο στους Διευθυντές των ΠΠΠ όσο και στους ανάδοχους γονείς. Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με την ποσοτική έρευνα στους Διευθυντές των ΠΠΠ κατασκευάστηκε ένα αυτοσχέδιο ανώνυμο ερωτηματολόγιο, το οποίο χορηγήθηκε μέσω της διαδικτυακής έρευνας Google Form, και περιλάμβανε τριάντα πέντε (35) ερωτήσεις κυρίως κλειστού τύπου ερωτήσεις, εκ των οποίων οι πρώτες είκοσι τέσσερις (24) ερωτήσεις αφορούσαν στην Εφαρμογή του θεσμού της αναδοχής από το προσωπικό των ΠΠΠ και οι υπόλοιπες έντεκα (11) ερωτήσεις σχετίζονταν με τους Ανάδοχους Γονείς. Οι κλίμακες που αξιοποιήθηκαν για τη διατύπωση των ερωτήσεων ήταν κυρίως Διχοτομικές και Πολλαπλής Επιλογής. Παρομοίως, στο δεύτερο μέρος της έρευνας κατασκευάστηκε και χορηγήθηκε, εκ νέου, ένα αυτοσχέδιο ανώνυμο ερωτηματολόγιο που απευθυνόταν στους ανάδοχους γονείς με τη μέθοδο της διαδικτυακής έρευνας Google Form. Οι ανάδοχοι γονείς κλήθηκαν να απαντήσουν σε τριάντα επτά (37) ερωτήματα κυρίως κλειστού τύπου για την εφαρμογή της αναδοχής.

Ο βαθμός εγκυρότητας του αποτελέσματος των ερωτηματολογίων εξαρτάται από τα δεδομένα του κάθε ερωτήματος. Η ανάλυση πινάκων διασταύρωσης (Cross Tabs Analysis) που επιλέχθηκε αποτυπώνεται με τη μελέτη ανά δύο μεταβλητών κατηγορίας και δημιουργία ενός πίνακα διασταύρωσης (Iseris, G, 2016). Τα δύο ερωτηματολόγια εξετάζουν τον τρόπο εφαρμογής του θεσμού αναδοχής μέσα από την βιωματική εμπειρία τους, την άποψη τους ως προς την ικανοποίηση της εφαρμογής του και την ανάδειξη των προτάσεων τους. Χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος του χ^2 (Chi-square), ο οποίος μας δείχνει αν οι μεταβλητές αυτές είναι ανεξάρτητες ή εξαρτημένες ή αλλιώς αν υπάρχει συνάφεια μεταξύ τους. Στον έλεγχο του χ^2 (Chi-square) η μηδενική υπόθεση H_0 είναι ότι οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες και η εναλλακτική υπόθεση H_a είναι ότι οι δύο μεταβλητές είναι εξαρτημένες. Αυτή η ανάλυση εξετάζει το βαθμό εγκυρότητας του αποτελέσματος όπου εξαρτάται από τα δεδομένα του κάθε ερωτήματος. Απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση αν η πιθανότητα P-Value (παρατηρούμενη στάθμη σημαντικότητας) είναι μικρότερη ή ίση του 0,05 (Iseris, G, 2016).

Συμμετέχοντες στο Πρώτο Μέρος της Μελέτης

Αναφορικά με το Δείγμα της Ποσοτικής Έρευνας τηρήθηκαν τα ακόλουθα τέσσερα (4) κριτήρια

αποκλεισμού ΠΠΠ. Πιο συγκεκριμένα, δεν συμπεριλήφθηκαν τα ΠΠΠ που:

- α) δεν έχουν πιστοποιηθεί από το Ε.Κ.Κ.Α και που δεν αξιοποιούν το ηλεκτρονικό πληροφοριακό σύστημα Anynet, όπως ορίζει η κείμενη νομοθεσία.
- β) εφαρμόζουν το θεσμό της Αναδοχής λιγότερο από δυο (2) χρόνια (γιατί δεν έχουν την απαιτούμενη εμπειρία αναδοχής) και
- γ) φιλοξενούν παιδιά και εφήβους που έχουν κάποιο είδος Αναπηρίας και
- δ) παρέχουν προστασία και φροντίδα αποκλειστικά σε Ασυνόδευτους Ανήλικων.

Κατά συνέπεια, αν και βάσει του επίσημου Πίνακα του Ε.Κ.Κ.Α (2021-2022) (δηλαδή την περίοδο που διεξήχθη η παρούσα ποσοτική έρευνα) τα καταγεγραμμένα Πλαίσια Παιδικής Προστασίας στην Ελλάδα ήταν συνολικά ογδόντα (80) (Ν.Π.Δ.Δ, Ν.Π.Ι.Δ), έπειτα από την τήρηση των προαναφερόμενων τεσσάρων κριτηρίων αποκλεισμού το Δείγμα της Ποσοτικής Έρευνας αποτέλεσαν πενήντα εννιά (59) Δομές. Αν και στάλθηκαν 3 υπενθυμίσεις στους Διευθυντές (ή στους κοινωνικούς λειτουργούς που εκτελούσαν χρέη Επιστημονικού Διευθυντή) των ΠΠΠ, ο τελικός αριθμός των συμμετεχόντων Διευθυντών ΠΠΠ ήταν τριάντα έξι (36), με βαθμό ανταποκρισιμότητας 61%, όπου η πλειοψηφία αυτών ήταν γυναίκες.

Λόγω ότι χρησιμοποιήθηκε η ίδια στατιστική ανάλυση τόσο στην ποσοτική έρευνα με τους Διευθυντές των ΠΠΠ όσο και στους αναδόχους γονείς η μέθοδος ανάλυσης δεδομένων αναφέρεται στο τέλος της επόμενης θεματικής ενότητας.

Συμμετέχοντες στο Δεύτερο Μέρος της Μελέτης

Στόχος του δεύτερου μέρους της μελέτης ήταν να καταγραφεί, να αναλυθεί και να αποκτηθεί η γνώση για τον τρόπο εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής σύμφωνα με το Ν.4538/2018 μέσα από την βιωματική εμπειρία των ανάδοχων γονέων και να αναδειχθούν οι προτάσεις τους με απώτερο στόχο την περαιτέρω βελτίωση αυτού του θεσμού.

Το δείγμα των αναδόχων γονέων ήταν προκαθορισμένο και αποτελούνταν από δεκαέξι (16) ανάδοχους γονείς που πρότειναν οι κοινωνικοί λειτουργοί, έτσι ώστε να συμμετέχουν τέσσερις ανάδοχοι γονείς από κάθε επιλεγμένο υποδειγματικό ΠΠΠ (δυο Ν.Π.Δ.Δ και δυο Ν.Π.Ι.Δ), το οποίο είχε αναδειχθεί ως παράδειγμα καλής πρακτικής στις αναδοχές παιδιών στην ποσοτική έρευνα με τους Διευθυντές. Οι συμμετέχοντες ανάδοχοι γονείς ήταν κυρίως συζυγικά ζευγάρια και επιτεύχθηκε η συμμετοχή καθολικού δείγματος (ανταποκρισιμότητα 100%).

Ανάλυση Ποσοτικών Δεδομένων

Η ανάλυση των δεδομένων της ποσοτικής έρευνας τόσο στο ερωτηματολόγιο των Διευθυντών όσο και των ανάδοχων γονέων έγινε με τη χρήση του ειδικού εργαλείου IBM SPSS Statistics 24 και βασίστηκε στην περιγραφική στατιστική ανάλυση. Η συλλογή, η κωδικοποίηση και η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων με τη βοήθεια του προγράμματος SPSS είχε ως αποτέλεσμα την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της έρευνας. Όπως προαναφέρθηκε, συνδυάστηκαν οι κατάλληλες κατηγορικές μεταβλητές ανά ζεύγη και πραγματοποιήθηκε η ανάλυση μέσω πινάκων διασταύρωσης (Cross Tabs Analysis) των ερευνητικών ερωτημάτων και υποθέσεων χρησιμοποιώντας τον έλεγχο του χ^2 (Chi-square), που δείχνει την εξάρτηση ή μη των μεταβλητών και εξετάζει το βαθμό εγκυρότητας του αποτελέσματος όπου εξαρτάται από τα δεδομένα του κάθε ερωτήματος με P-Value μικρότερο ή ίσο του 0,05 (Iseris, G. 2016; Bryman, 2017).

Παρακάτω παρατίθενται τα κύρια ευρήματα των δυο ερωτηματολογίων (διευθυντών και ανάδοχων γονέων), τα οποία βασίζονται στη κείμενη νομοθεσία, στη βιβλιογραφία αλλά και στην αναμεταξύ τους

σύγκριση (cross checking).

Κύρια Ευρήματα της Ποσοτικής Έρευνας με τους Διευθυντές των ΠΠΠ

Αν και τα συνολικά ευρήματα της έρευνας ήταν ποικίλα και πολυάριθμα, όπου κάθε ερώτημα συνοδευόταν από τον σχετικό πίνακα και διάγραμμα στην ανάλυση των ερωτήσεων καθώς και από τον πίνακα διασταύρωσης των συνδυασμένων ερωτήσεων και σχετικό ραβδόγραμμα ποσοστών στην ανάλυση των ερευνητικών ερωτημάτων, λόγω περιορισμένου χώρου παρακάτω παρατίθενται μόνο τα κύρια ευρήματα της ποσοτικής έρευνας με τους Διευθυντές των ΠΠΠ και ενδεικτικά τρεις πίνακες διασταύρωσης συνδυασμού ερωτήσεων και το σχετικό ραβδόγραμμα μιας ερευνητικής υπόθεσης:

1) Αρκετές Δομές δεν έχουν Διευθυντή και ο κοινωνικός λειτουργός ασκεί και αυτό το καθήκον (67%), όπως επίσης κάποια ΠΠΠ δεν διαθέτουν κοινωνικό λειτουργό (28%). Κατά συνέπεια, αρκετά ΠΠΠ είναι υποστελεχωμένα.

2) Ένα ενδιαφέρον εύρημα της ποσοτικής έρευνας είναι ότι υπερισχύουν τα ΠΠΠ τα οποία ανήκουν στην κατηγορία των Ν.Π.Ι.Δ (57%), έναντι των Ν.Π.Δ.Δ. Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα εγείρει προβληματισμό εάν η έλλειψη κρατικών δομών οφείλεται στην προσπάθεια αποϊδρυματοποίησης ή στην μείωση των κρατικών δαπανών λόγω οικονομικής κρίσης.

3) Η πλειοψηφία των ΠΠΠ (60%) -τόσο τα Ν.Π.Δ.Δ όσο και τα Ν.Π.Ι.Δ- εφάρμοζαν λιγότερο από 4 χρόνια τον θεσμό της αναδοχής πριν την τροποποίηση του νόμου Ν.4538/2018. Αυτό το εύρημα αποδεικνύει την σπουδαιότητα της Νομοθετικής Μεταρρύθμισης του θεσμού της αναδοχής καθώς και την αναγκαιότητα ανάδειξης Καλών Πρακτικών έτσι ώστε να αυξηθεί ο συνολικός αριθμός αναδοχών.

4) Το 65% των Διευθυντών δήλωσε ότι εφαρμόζει την Μακροπρόθεσμη αναδοχή. Όπως έχει προαναφερθεί αυτό το είδος της αναδοχής αποφέρει τα περισσότερα οφέλη στον ανάδοχο ανήλικο (Smyke et al, 2010).

5) Η συντριπτική πλειοψηφία (95%) των Διευθυντών απάντησε ότι συμπληρώνει το ΑΣΟΑ του ανηλίκου και συγκεκριμένα το 65% το εφαρμόζει εντός 3 μηνών (σε 90 ημέρες). Αυτό το εύρημα είναι ενδιαφέρον διότι όπως αναδεικνύεται όχι μόνο τηρείται στο συγκεκριμένο σημείο η κείμενη νομοθεσία - όπου αναγράφονται συγκεκριμένα στοιχεία και η προοπτική του ανηλίκου ώστε να προκύψει η κατάλληλη σύνδεση για εκείνο- αλλά στην πλειοψηφία τους τα ΠΠΠ εφαρμόζουν και τα χρονικά όρια της συμπλήρωσης που τείθονται από τον Ν.4538/2018.

6) Επιπλέον, σχεδόν όλοι οι Διευθυντές (90%) ανέφεραν ότι στο δικό τους ΠΠΠ εφάρμοζαν τα χρονικά όρια που αφορούσαν στην διεξαγωγή της κοινωνικής έρευνας εντός 3 μηνών (σε 90 ημέρες) με αποτέλεσμα την επίσπευση και αυτού του σταδίου της αναδοχής.

7) Από την άλλη πλευρά όμως η πλειοψηφία του δείγματος (78%) απάντησε ότι δεν τηρεί Πρόγραμμα αναδοχής (Πρωτόκολλο). Αυτό το εύρημα είναι ιδιαίτερης αξίας αν ληφθεί υπόψη ότι τα υπόλοιπα ΠΠΠ (22%) που είχαν σχεδιάσει πρόγραμμα αναδοχής μετά την τροποποίηση του Ν.4538/2018 καταγράφοντας τα βήματα και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται σε κάθε στάδιο τηρώντας τα χρονικά όρια που θέτει ο νόμος κατέληξαν σε επιτυχημένες αναδοχές με ποσοστό 70%.

8) Όσον αφορά στην ερευνητική υπόθεση -που αναφέρει ότι τα Πλαίσια Παιδικής Προστασίας που έχουν συμπεριλάβει στο Πρωτόκολλο Αναδοχής τους στρατηγικές αντιμετώπισης διαχείρισης δύσκολων περιπτώσεων έχουν λιγότερες πιθανότητες να καταλήξουν σε αποτυχημένη αναδοχή- η υπόθεση αυτή επιβεβαιώθηκε όπως διαφαίνεται από τα αποτελέσματα των ακόλουθων δύο συνδυασμών ερωτήσεων. Πιο συγκεκριμένα, στην ερώτηση 17 «έχετε συμπεριλάβει στο πρόγραμμα αναδοχής στρατηγικές αντιμετώπισης δύσκολων στη διαχείριση περιπτώσεων αναδοχής» η πλειοψηφία των ΠΠΠ απάντησαν

αρνητικά (66,7%). Η απάντηση αυτή δείχνει ότι αρκετά ΠΠΠ δεν έχουν προετοιμαστεί για τη διαχείριση δύσκολων περιπτώσεων αναδοχής και αυτό ελλοχεύει μεγάλο κίνδυνο για τα εμπλεκόμενα πρόσωπα της αναδοχής. Επιπλέον, ο συνδυασμός της ερώτησης 17 με την ερώτηση 19 «υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών που η αναδοχή τους διακόπηκε» έδειξε ότι η πλειοψηφία των ΠΠΠ (58,3%) που είχαν στρατηγικές αντιμετώπισης είχαν όντως λίγες αποτυχημένες αναδοχές (33,3%). Αξίζει να σημειωθεί ότι η διακοπή μιας αναδοχής παίζει σημαντικό ρόλο τόσο για τον ανήλικο όσο και για τους αναδόχους γονείς και χρειάζεται κατάλληλη προετοιμασία και ειδική διαχείριση προς αποφυγή ψυχικών τραυμάτων. Επίσης, ο συνδυασμός της ερώτησης 17 για τις στρατηγικές αντιμετώπισης με την ερώτηση 20 «υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών που επανατοποθετήθηκαν σε δεύτερη ή και τρίτη οικογένεια» έδειξε ότι τα ΠΠΠ που είχαν στρατηγικές αντιμετώπισης δύσκολων στη διαχείριση περιπτώσεων αναδοχής είχαν ελάχιστες περιπτώσεις παιδιών (16,7%) που επανατοποθετήθηκαν σε δεύτερη ή και τρίτη ανάδοχη οικογένεια. Το εύρημα αυτό είναι επίσης σημαντικό διότι οι τυχόν επανατοποθετήσεις του ανηλίκου σε δεύτερη ή και τρίτη οικογένεια επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στη ψυχοσύνθεση του. Αυτό επιβεβαιώνεται και με τη βιβλιογραφία που αναφέρει ότι η συναισθηματική σταθερότητα και η ασφάλεια είναι κρίσιμες για την ομαλή ανάπτυξη του ανηλίκου και τη δημιουργία υγιών σχέσεων (Smyke et al, 2010). Αναφορικά με τους λόγους της επανατοποθέτησης παιδιών σε άλλη ανάδοχη οικογένεια το μεγαλύτερο ποσοστό 31% σημειώθηκε σε δυο απαντήσεις την «Μη επίτευξη προσαρμογής των ανάδοχων γονέων» και την «Δύσκολη συμπεριφορά του παιδιού». Η μη επίτευξη προσαρμογής των ανάδοχων γονέων και η δύσκολη συμπεριφορά του παιδιού δείχνει μειωμένη ψυχική ανθεκτικότητα στους αναδόχους γονείς και δυσκολίες στη συμπεριφορά των παιδιών από τα κακοποιητικά βιώματά τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις είναι βοηθητικό να παρέχεται περισσότερο εξειδικευμένο προσωπικό ώστε να ενδυναμώνονται όλα τα μέλη της ανάδοχης οικογένειας και να αποφεύγονται τυχόν συγκρούσεις και επανατοποθετήσεις.

9) Επίσης, αναδείχτηκε ότι τα ΠΠΠ που έδιναν βάρος στην κατάλληλη προετοιμασία σε όλα τα στάδια της διαδικασίας της αναδοχής και εστίαζαν στην σταδιακή θεμελίωση σχέσης μεταξύ υποψηφίων ανάδοχων γονέων και ανηλίκου και μετέπειτα στη σταδιακή παραμονή του παιδιού στην οικία, είχαν θεαματικά αποτελέσματα επιτυχημένης αναδοχής, αφού το ποσοστό επιτυχημένης αναδοχής έφτανε στο 82%. Το συγκεκριμένο εύρημα αποτέλεσε μια από τις ερευνητικές υποθέσεις η οποία επιβεβαιώθηκε.

10) Όσον αφορά στην ερευνητική υπόθεση -που αναφέρει ότι τα ΠΠΠ που προωθούν την αναδοχή αδελφών σε μια οικογένεια μειώνουν το χρόνο προσαρμογής στην οικογένεια και αυξάνουν το βαθμό ικανοποίησης του παιδιού από την συγκεκριμένη Ανάδοχη οικογένεια, η υπόθεση αυτή επιβεβαιώθηκε όπως διαφαίνεται από τα αποτελέσματα των ακόλουθων τριών συνδυασμών ερωτήσεων. Στην ερώτηση 23 «Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;» η πλειοψηφία των συμμετεχόντων Διευθυντών (66,7%) απάντησε ότι τις περισσότερες φορές προωθούν την αναδοχή αδελφών. Το εύρημα αυτό είναι σημαντικό, διότι κατ' αυτό τον τρόπο ενισχύεται από τα ΠΠΠ ο αδερφικός δεσμός και δίνεται η δυνατότητα καλύτερης προσαρμογής των παιδιών στην ανάδοχη οικογένεια. Σημαντικό είναι να επισημανθεί σε αυτό το σημείο το γεγονός ότι σπάνια τα αδέρφια φιλοξενούνται στην ίδια Δομή καθώς τα ΠΠΠ διαχωρίζονται ως προς το ηλικιακό φάσμα που δέχονται (0-5 ετών, 6-12 ετών, 13-18 ετών) αλλά και ως προς το φύλο (δομές μόνο για άρρεν ή για θήλυ παιδιά). Στην ερώτηση 24 «Έχει αυξηθεί ο αριθμός παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη ανάδοχη οικογένεια μέσω του Anynet;» βρέθηκε ότι -όπως προαναφέρθηκε- στο 66,7% που προωθείτε η αναδοχή αδελφών από τα ΠΠΠ τις περισσότερες φορές υπάρχει και αύξηση της τάξεως 50% των αριθμών των παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη ανάδοχη οικογένεια μέσω του Anynet. Ακολουθεί ο Πίνακας διασταύρωσης της ερώτησης 23 με την ερώτηση 24.

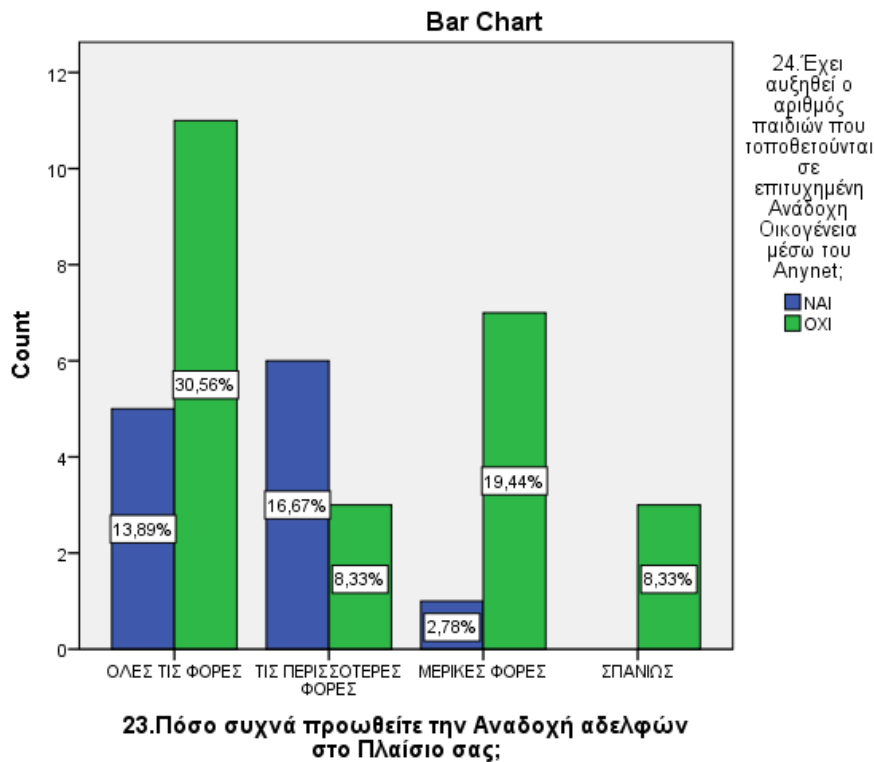
23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας; * 24. Έχει αυξηθεί ο αριθμός παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη Ανάδοξη Οικογένεια μέσω του Anynet;
Crosstabulation

			24. Έχει αυξηθεί ο αριθμός παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη Ανάδοξη Οικογένεια μέσω του Anynet;		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΦΟΡΕΣ	Count	5 _a	11 _a	16
		% within 23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	31,3%	68,8%	100,0%
		% within 24. Έχει αυξηθεί ο αριθμός παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη Ανάδοξη Οικογένεια μέσω του Anynet;	41,7%	45,8%	44,4%
		% of Total	13,9%	30,6%	44,4%
	ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΕΣ	Count	6 _a	3 _b	9
		% within 23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	66,7%	33,3%	100,0%
		% within 24. Έχει αυξηθεί ο αριθμός παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη Ανάδοξη Οικογένεια μέσω του Anynet;	50,0%	12,5%	25,0%
		% of Total	16,7%	8,3%	25,0%
	ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	Count	1 _a	7 _a	8
		% within 23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	12,5%	87,5%	100,0%
		% within 24. Έχει αυξηθεί ο αριθμός παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη Ανάδοξη Οικογένεια μέσω του Anynet;	8,3%	29,2%	22,2%
		% of Total	2,8%	19,4%	22,2%
ΣΠΑΝΙΩΣ	Count	0 _a	3 _a	3	
	% within 23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	0,0%	100,0%	100,0%	
	% within 24. Έχει αυξηθεί ο αριθμός παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη Ανάδοξη Οικογένεια μέσω του Anynet;	0,0%	12,5%	8,3%	
	% of Total	0,0%	8,3%	8,3%	
Total	Count	12	24	36	
	% within 23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	33,3%	66,7%	100,0%	
	% within 24. Έχει αυξηθεί ο αριθμός παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη Ανάδοξη Οικογένεια μέσω του Anynet;	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	33,3%	66,7%	100,0%	

Πίνακας 1.: Πίνακας Διασταύρωσης της ερώτησης «Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;» και της ερώτησης «Έχει αυξηθεί ο αριθμός παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη Ανάδοξη Οικογένεια μέσω του Anynet;»;

Ο έλεγχος χ², έδειξε ότι ο αριθμός των παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη ανάδοχη οικογένεια μέσω Anynet φαίνεται οριακά να μην εξαρτάται από την συχνότητα προώθησης της αναδοχής αδελφών σε μια οικογένεια από τα ΠΠΠ (Pearson's χ² = 7,594) p-Value =0.55>0.05.

Στο κάτωθι ραβδόγραμμα φαίνονται τα ποσοστά συχνότητας προώθησης της αναδοχής αδελφών από τις Δομές σε σχέση με την αύξηση του αριθμού των παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη ανάδοχη οικογένεια μέσω του Anynet.

Εικόνα 1.: Ραβδόγραμμα ποσοστών για τη συχνότητα προώθησης αναδοχής αδελφών από τα πλαίσια σε σχέση με την αύξηση του αριθμού παιδιών που τοποθετούνται σε επιτυχημένη ανάδοχη οικογένεια μέσω του Anynet.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί παρατηρώντας τον κάτωθι πίνακα διασταύρωσης ότι ποσοστό 66,7% των ΠΠΠ που σπανίως προωθούν την αναδοχή αδελφών απάντησαν ότι δεν έχει αυξηθεί ο αριθμός Ανάδοχων Παιδιών.

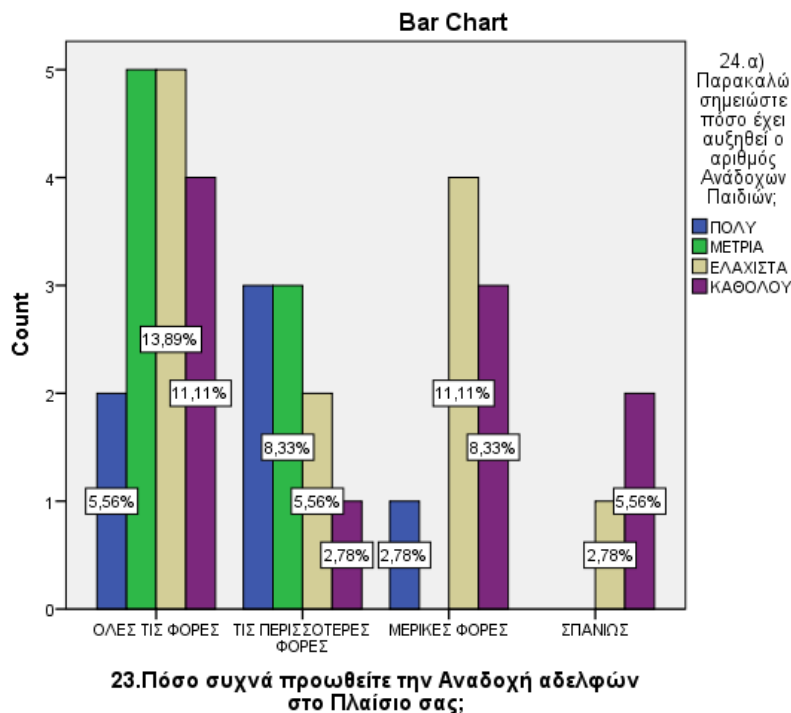
23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας; * 24.α) Παρακαλώ σημειώστε πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός Ανάδοχων Παιδιών; Crosstabulation

			24.α) Παρακαλώ σημειώστε πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός Ανάδοχων Παιδιών;				Total
			ΠΟΛΥ	ΜΕΤΡΙΑ	ΕΛΑΧΙΣΤΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	
23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΦΟΡΕΣ	Count	2 _a	5 _a	5 _a	4 _a	16
		% within 23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	12,5%	31,3%	31,3%	25,0%	100,0%
		% within 24.α) Παρακαλώ σημειώστε πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός Ανάδοχων Παιδιών;	33,3%	62,5%	41,7%	40,0%	44,4%
		% of Total	5,6%	13,9%	13,9%	11,1%	44,4%
ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΕΣ	Count	3 _a	3 _a	2 _a	1 _a	9
		% within 23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	33,3%	33,3%	22,2%	11,1%	100,0%
		% within 24.α) Παρακαλώ σημειώστε πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός Ανάδοχων Παιδιών;	50,0%	37,5%	16,7%	10,0%	25,0%
		% of Total	8,3%	8,3%	5,6%	2,8%	25,0%
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	Count	1 _a	0 _a	4 _a	3 _a	8
		% within 23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	12,5%	0,0%	50,0%	37,5%	100,0%
		% within 24.α) Παρακαλώ σημειώστε πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός Ανάδοχων Παιδιών;	16,7%	0,0%	33,3%	30,0%	22,2%
		% of Total	2,8%	0,0%	11,1%	8,3%	22,2%
ΣΠΑΝΙΩΣ	ΣΠΑΝΙΩΣ	Count	0 _a	0 _a	1 _a	2 _a	3
		% within 23. Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%	100,0%
		% within 24.α) Παρακαλώ σημειώστε πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός Ανάδοχων Παιδιών;	0,0%	0,0%	8,3%	20,0%	8,3%
		% of Total	0,0%	0,0%	2,8%	5,6%	8,3%

Total	Count	6	8	12	10	36
	% within 23.Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	16,7%	22,2%	33,3%	27,8%	100,0%
	% within 24.α) Παρακαλώ σημειώστε πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός Ανάδοχων Παιδιών;	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	16,7%	22,2%	33,3%	27,8%	100,0%

Πίνακας 2: Πίνακας Διασταύρωσης της ερώτησης «Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;» και της ερώτησης «Παρακαλώ σημειώστε πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός Ανάδοχων Παιδιών»

Στο παρακάτω ραβδόγραμμα φαίνονται τα ποσοστά συχνότητας προώθησης αναδοχής αδελφών από τις Δομές σε σχέση με το πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός των αναδόχων παιδιών

Εικόνα 2: Ραβδόγραμμα ποσοστών για τη συχνότητα προώθησης αναδοχής αδελφών από τα πλαίσια σε σχέση με το πόσο έχει αυξηθεί ο αριθμός των αναδόχων παιδιών.

Όμοια από το κάτωπι πίνακα διασταύρωσης της ερώτησης 23 με την ερώτηση 31 παρατηρείται ότι από το σύνολο των ερωτηθέντων πλαισίων που σπανίως προωθούν την αναδοχή αδελφών απάντησαν ότι σπανίως έως καθόλου εμφανίζεται συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί.

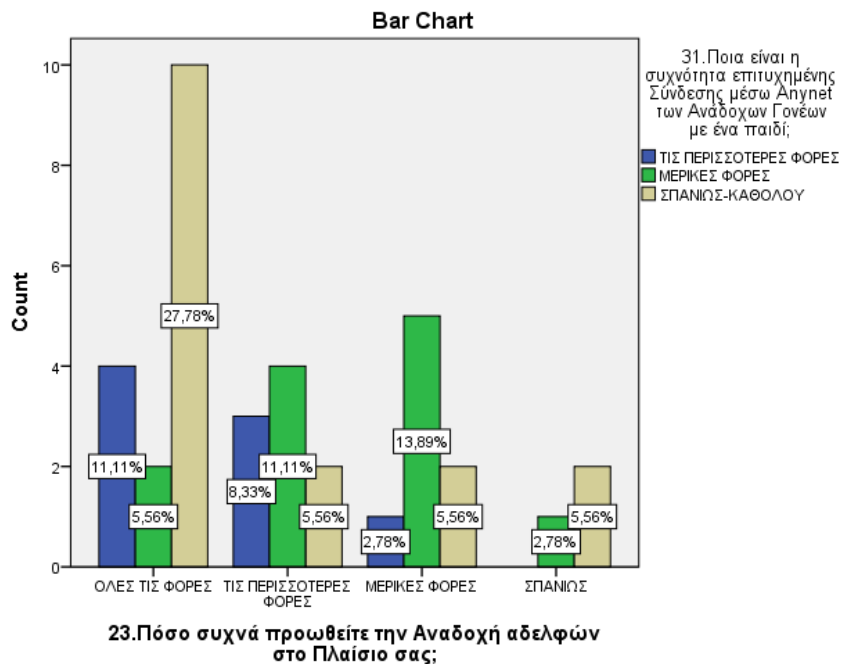
23.Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας; * 31.Ποια είναι η συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί; Crosstabulation

			31.Ποια είναι η συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί;			Total
			ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΣΠΑΝΙΩΣ-ΚΑΘΟΛΟΥ	
23.Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΦΟΡΕΣ	Count	4 _{a, b}	2 _b	10 _a	16
		% within 23.Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	25,0%	12,5%	62,5%	100,0%
		% within 31.Ποια είναι η συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί;	50,0%	16,7%	62,5%	44,4%
		% of Total	11,1%	5,6%	27,8%	44,4%
ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΦΟΡΕΣ	Count	3 _a	4 _a	2 _a	9
		% within 23.Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	33,3%	44,4%	22,2%	100,0%
		% within 31.Ποια είναι η συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί;	37,5%	33,3%	12,5%	25,0%
		% of Total	8,3%	11,1%	5,6%	25,0%
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΦΟΡΕΣ	Count	1 _a	5 _a	2 _a	8
		% within 23.Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	12,5%	62,5%	25,0%	100,0%
		% within 31.Ποια είναι η συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί;	12,5%	41,7%	12,5%	22,2%
		% of Total	2,8%	13,9%	5,6%	22,2%
ΣΠΑΝΙΩΣ	ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΦΟΡΕΣ	Count	0 _a	1 _a	2 _a	3
		% within 23.Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	0,0%	33,3%	66,7%	100,0%
		% within 31.Ποια είναι η συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί;	0,0%	8,3%	12,5%	8,3%
		% of Total	0,0%	2,8%	5,6%	8,3%

Total	Count	8	12	16	36
	% within 23.Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;	22,2%	33,3%	44,4%	100,0%
	% within 31.Ποια είναι η συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί;	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	22,2%	33,3%	44,4%	100,0%

Πίνακας 3: Πίνακας Διασταύρωσης της ερώτησης «Πόσο συχνά προωθείτε την Αναδοχή αδελφών στο Πλαίσιο σας;» και της ερώτησης «Ποια είναι η συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί;»

Στο παρακάτω ραβδόγραμμα φαίνονται τα ποσοστά συχνότητας προώθησης αναδοχής αδελφών από τις Δομές σε σχέση με ποια είναι η συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί.

Εικόνα 3: Ραβδόγραμμα ποσοστών για τη συχνότητα προώθησης αναδοχής αδελφών από τα πλαίσια σε σχέση τη συχνότητα επιτυχημένης Σύνδεσης μέσω Anynet των Ανάδοχων Γονέων με ένα παιδί..

11) Επιπλέον, αναδείχτηκε ότι τα ΠΠΠ που λαμβάνουν σοβαρά υπόψη το προτεινόμενο ταίριασμα μεταξύ υποψηφίων αναδόχων γονέων και παιδιού που υποδεικνύει το Anynet και παράλληλα έδωσαν και οι ίδιοι ιδιαίτερη βαρύτητα στη διαδικασία σωστού ταιριάσματος, είχαν αυξημένο ποσοστό επιτυχημένης αναδοχής σε ποσοστό 65%.

12) Τα ΠΠΠ που ασκούσαν τακτική εποπτεία (μια φορά το μήνα) και τηλεφωνική επικοινωνία τα πρώτα 3 χρόνια με τους ανάδοχους γονείς και το παιδί μετά την τοποθέτηση του στην ανάδοχη οικογένεια, είχαν καταλήξει στις περισσότερες περιπτώσεις (83%) σε επιτυχημένη αναδοχή.

Κύρια Ευρήματα της Ποσοτικής Έρευνας με τους Αναδόχους Γονείς

Παρομοίως, τα ευρήματα της ποσοτικής έρευνας με τους ανάδοχους γονείς ήταν ποικίλα και πολυάριθμα και συνοδεύονταν από τον σχετικό πίνακα και διάγραμμα αλλά λόγω περιορισμένου χώρου παρακάτω παρατίθενται μόνο το κείμενο των κύριων ευρημάτων.

1) Το 70% των ανάδοχων γονέων απάντησαν ότι συμμετείχαν στο Πρόγραμμα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι οι Διευθυντές ανέφεραν μικρότερο ποσοστό συμμετοχής ανάδοχων γονέων στο συγκεκριμένο πρόγραμμα (40%). Ο λόγος διαφοράς στο ποσοστό (30%) που δόθηκε από τους υποψήφιους ανάδοχους γονείς και από τους Διευθυντές πιθανά οφείλεται στο γεγονός ότι κάποια ΠΠΠ παρείχαν το Πρόγραμμα εκπαίδευσης προ της τοποθέτησης του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια, ενώ κάποια άλλα παράλληλα με την τοποθέτηση του. Αναφορικά με το ποσοστό των υποψήφιων ανάδοχων γονέων που δεν έλαβαν μέρος σε Πρόγραμμα εκπαίδευσης εκείνη την περίοδο, εκπαιδεύτηκαν μετά την τοποθέτηση του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια. Πλέον, όλοι οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς λαμβάνουν υποχρεωτικά εκπαίδευση τριάντα (30) ωρών με συγκεκριμένη θεματολογία και από εγκεκριμένους φορείς διαφορετικά δεν μπορούν να ενταχθούν στο Εθνικό Μητρώο εγκεκριμένων ανάδοχων γονέων ώστε να συνδεθούν με οποιοδήποτε ανήλικο, βάσει του άρθρου 14 του Ν.4538/2018.

2) Το 75% του δείγματος των συμμετεχόντων ανάδοχων γονέων ανέφεραν ότι δεν διατηρούν επαφή του ανάδοχου παιδιού με τους βιολογικούς του γονείς, κυρίως λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος από το βιολογικό περιβάλλον. Το εύρημα αυτό δεν ήταν αναμενόμενο διότι όπως αναγράφεται στην κείμενη νομοθεσία, στις διατάξεις του αστικού κώδικα αλλά και στην βιβλιογραφία προβλέπεται έστω μια στοιχειώδης διατήρηση της επαφής του ανηλίκου με την βιολογική του οικογένεια, θέτοντας ως μοναδική προϋπόθεση να μη θίγεται το συμφέρον του ανηλίκου από την επαφή αυτή (Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, 2021; Περάκη, 2018).

3) Αναφορικά με το Είδος της αναδοχής που επέλεξαν οι ανάδοχοι γονείς η συντριπτική πλειοψηφία (82%) ανέφερε την μακροπρόθεσμη. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώθηκε, όπως προαναφέρθηκε, και στο ερωτηματολόγιο των Διευθυντών (65%). Οι βιβλιογραφικές αναφορές επισημαίνουν την σημαντικότητα της σταθερότητας, του συναισθηματικού δεσμού και τα οφέλη που επιτυγχάνονται με την μακροπρόθεσμη αναδοχή, διότι αυτή βοηθάει τόσο τον ανήλικο στη κοινωνική, ψυχολογική και συναισθηματική του ανάπτυξη και συμπεριφορά όσο και τους ανάδοχους γονείς για κατ' αυτό τον τρόπο μπορούν να ανταποκριθούν επαρκώς στη φροντίδα και στις ανάγκες του ανηλίκου (Chateaufort et al, 2017; Schofield & Beek, 2023).

4) Ως προς την επιθυμία εξέλιξης της αναδοχής του παιδιού σε υιοθεσία από τους ανάδοχους γονείς, η συντριπτική πλειοψηφία (88%) απάντησε θετικά. Πιο συγκεκριμένα, οι ανάδοχοι γονείς ανέφεραν ότι επιδιώκουν να προβούν σε υιοθεσία λόγω του συναισθηματικού δεσμού που έχουν αναπτύξει με το ανάδοχο παιδί και μη επιθυμούν επιστροφή του ανηλίκου στο φυσικό του περιβάλλον. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική αναφορά η τοποθέτηση σε διαφορετικές οικογένειες δημιουργεί συναισθηματική ανασφάλεια και περιορισμό στη σύνδεση των διαπροσωπικών τους σχέσεων (Schofield & Beek, 2023).

5) Η συντριπτική πλειοψηφία των ανάδοχων γονέων (82%) σημείωσαν ότι ανήκουν στην κατηγορία συζυγικών ζευγαριών άνευ τέκνων. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνεται και από την βιβλιογραφία που αναφέρει ότι οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς είναι άνθρωποι που για κάποιο λόγο δεν κατάφεραν να αποκτήσουν βιολογικό τέκνο και κατ' αυτό τον τρόπο προσπαθούν να ασκήσουν τον γονεϊκό τους ρόλο (Ponciano, 2010; Sebba, 2012).

6) Το ίδιο ποσοστό (82%) των ανάδοχων γονέων προτιμούν να αναλάβουν την αναδοχή υγιών

και μικρών ηλικιακά παιδιών και συγκεκριμένα 4-6 ετών. Αυτό το εύρημα επιβεβαιώνεται τόσο στο ερωτηματολόγιο των Διευθυντών (70%), όσο και στη βιβλιογραφία (Attar-Schwartz, 2008).

7) Το 65% του δείγματος ανέφερε ότι απέρριψε αρκετές συνδέσεις με κάποιο ανήλικό τέκνο μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος Anynet. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς έχουν τη δυνατότητα απόρριψης της πρότασης σύνδεσης μέχρι τρεις φορές, εφ' όσον έχουν συνδεθεί με τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά ανηλίκων που έχουν δηλώσει στην αίτηση τους. Η πλειοψηφία των ανάδοχων γονέων εξήγησε ότι απέρριψε συνδέσεις που τους προτάθηκαν, λόγω ότι τα ταιριάσματα δεν είχαν σωστά συνδεθεί με τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά ανηλίκων που είχαν αναφέρει ότι τους ενδιαφέρουν. Για παράδειγμα, ενώ είχαν σημειώσει ότι δέχονται μόνο υγιή ανήλικο, το ταιρίασμα έγινε με παιδί που παρουσίαζε ψυχοκινητική διαταραχή, ή επιθυμούσαν μακροπρόθεσμη αναδοχή και η σύνδεση αφορούσε βραχυπρόθεσμη.

8) Ο επικρατέστερος τρόπος αναδοχής (88%) ήταν με Σύμβαση μεταξύ Φορέα Επιμέλειας/γονικής μέριμνας ανηλίκου και υποψηφίων αναδόχων γονέων. Το εύρημα αυτό ήταν αναμενόμενο διότι ο συγκεκριμένος τρόπος συμπεριλαμβάνεται στον Ν.4538/2018 και επίσης επιβεβαιώνεται και στο ερωτηματολόγιο των Διευθυντών (75%).

Συμπεράσματα-Προτάσεις

Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση, την κείμενη νομοθεσία και την ερευνητική μελέτη που εκπονήθηκε διαφαίνεται η καταβολή προσπάθειας αποιδρυματοποίησης των ανηλίκων από τα ΠΠΠ σε όλη τη χώρα, ως αποτέλεσμα εφαρμογής του νέου Ν.4538/2018, με στόχο την εναρμόνιση της χώρας μας σύμφωνα με τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, παρά την επιβολή του συγκεκριμένου νόμου, ο θεσμός της αναδοχής εφαρμόζεται ελλιπώς, αφού δεν έχει αυξηθεί αισθητά ο αριθμός αναδοχών σε όλα τα ΠΠΠ και εξακολουθεί να παραμένει μεγάλος αριθμός παιδιών και ειδικά εφήβων, όπως και παιδιά με κάποια μορφή αναπηρίας, στις Δομές.

Όσον αφορά στην αύξηση των επιτυχημένων αναδοχών παιδιών στα ΠΠΠ λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω μια επιτυχημένη αναδοχή στα Πλαίσια Παιδικής Προστασίας εξαρτάται από τους εξής παράγοντες: α) την ενδελεχή καταγραφή των βημάτων και των διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούνται σε κάθε στάδιο της αναδοχής, β) την ιδιαίτερη βαρύτητα στη διαδικασία σωστού ταιριάσματος-σύνδεσης μεταξύ υποψήφιων ανάδοχων γονέων και παιδιού, γ) την εφαρμογή του θεσμού αναδοχής από τους τρεις πρώτους μήνες εισαγωγής του ανηλίκου, δ) την κατάλληλη προετοιμασία μεταξύ υποψήφιων ανάδοχων γονέων και ανηλίκου σε όλα τα στάδια της αναδοχής, ε) την προσαρμογή και τη σταδιακή θεμελίωση σχέσης μεταξύ του ανηλίκου και των εγκεκριμένων ανάδοχων γονέων, στ) την τοποθέτηση ανηλίκου μικρότερης ηλικίας και ι) στην τακτική εποπτεία και τηλεφωνική επικοινωνία με την ανάδοχη οικογένεια.

Προτείνεται η περαιτέρω βελτίωση του Ηλεκτρονικού Συστήματος Anynet, καθώς και η δημιουργία Ενιαίου Πρωτοκόλλου Εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής Πανελληνίως. Επιτακτική δε, είναι η ανάγκη επαρκούς στελέχωσης με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, όπως κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους σε όλα τα ΠΠΠ και τα Τμήματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Αμπατζόγλου, Γ. (2021). Η παιδική προστασία από την πλευρά του παιδιού. Στο Γ.Αμπατζόγλου (επιμ). *Αλλάζοντας χέρια. Από τον αποχωρισμό των παιδιών στην υποδοχή τους (β' έκδοση)* (σελ. 297- 304). University Studio Press.

Αμπατζόγλου, Γ. (2021). Ψυχοκοινωνικές όψεις της εγκατάλειψης των παιδιών ή οι κατασκευές της εγκατάλειψης. Στο Γ. Αμπατζόγλου (επιμ). *Αλλάζοντας χέρια. Από τον αποχωρισμό των παιδιών στην υποδοχή τους (β' έκδοση)*, (σελ. 101- 112). University Studio Press.

Anynet.gr (2023). Εγχειρίδιο εκπαίδευσης υποψήφιων ανάδοχων γονέων «ένα σπίτι για κάθε παιδί».

Anynet.gr (2022). Πληροφοριακό σύστημα αναδοχής και υιοθεσίας anynet.gr. Πανελλαδική εφαρμογή.

Attar-Schwartz, S. (2008). Emotional, behavioral and social problems among Israeli children in residential care: A multi-level analysis. *Children and youth services review*, 30(2), 229-248.

Bajpai, A. (2017). A Child's Right to a Family: Deinstitutionalization– In the Best Interest of the Child. *Journal of the national human rights commission*, 16, 199-216. Berrick, J. D., Gilbert, N., Skivenes, M., & Cashmore, J. (2023). *Oxford handbook of child protection systems*. Oxford University Press.

Bryman A. (2017). *Μέθοδοι Κοινωνικής Έρευνας*. Gutenberg

Γεώργαρου, Ε. (2016). Η αναδοχή ως θεσμός κοινωνικής προστασίας των ανηλίκων. Νομική Βιβλιοθήκη.

Γεωργιάδης, Α. Γ. (2021). Τα παιδιά που (ακόμη) τοποθετούνται σε ιδρύματα, οι ανάγκες τους και οι παρεμβάσεις των παιδοψυχιατρικών υπηρεσιών. Στο Γ. Γεωργιάδης, Α. Γ. (2019). *Αναδοχή ανηλίκου*. Σάκκουλας.

Γκότσης, Η., Μαλλούχου, Α., & Μουτσοπούλου, Χ. (2020). Συνεχιζόμενη ενδυνάμωση και φροντίδα αναδόχων γονέων με βάση το σύνθετο συστημικό μοντέλο καταξιοτικής διερεύνησης. Α' μέρος.

Chateauneuf, D., Drapeau, S., & Turcotte, D. (2017). The relationship between foster care families and birth families in a child welfare context: the determining factors. *Child and family social work*, 23 (2).

- Fore, H., Grandi, F., & Knudsen, C. (2019). Minimum standards for child protection in humanitarian action. The alliance for child protection in humanitarian action.
- Forber- Pratt, I., Li, Q., & Belciug, C. (2020). A review of the literature on deinstitutionalization and child protection reform in South Asia. *Sage journals*, 7 (2).
- Hellenic parliament.gr (2018). Νομοσχέδιο Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «μέτρα για την προώθηση των θεσμών της αναδοχής και της υιοθεσίας». Αιτιολογική έκθεση.
- Iseris, G. (2016). Στατιστικές μέθοδοι ελέγχου εγκυρότητας και αξιοπιστίας ερωτηματολογίων. Η περίπτωση του CiGreece. *International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication*, 5, 175–189.
- Καλλινικάκη, Θ. (2021). Οι σχέσεις της φυσικής οικογένειας με το παιδί υπό κοινωνική προστασία. Στο Γ. Αμπατζόγλου (επιμ). *Αλλάζοντας χέρια. Από τον αποχωρισμό των παιδιών στην υποδοχή τους (β' έκδοση)* (σελ. 187- 208). University Studio Press.
- Καλύβα, Π. (2016). Ψυχοκοινωνική συμπεριφορά και διαπροσωπικές δεξιότητες παιδιών που ζουν σε ιδρύματα. [Διδακτορική Διατριβή. Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών]. Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών.
- Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Ε. (2021). Η αναδοχή ανηλίκου. Στο Γ. Αμπατζόγλου (επιμ). *Αλλάζοντας χέρια. Από τον αποχωρισμό των παιδιών στην υποδοχή τους (β' έκδοση)* (σελ. 167- 178). University Studio Press.
- Leve, L., Harold, G., Chamberlain, P., Landsverk, J., Fisher, P., & Pryor, J. (2012). Practitioner review: children in foster care: vulnerabilities and evidence - based interventions that promote resilience. *Journal of child psychology and psychiatry*, 53, 1197- 1211
- LoBue, V., Perez- Edgar, K., & Buss, K. (2019). *Handbook of emotional development*. Springer.
- Μαλλούχου, Α., Μουτσοπούλου, Χ., Γαλανού, Χ., & Γκότσης, Η. (2022). Ανάδοξη φροντίδα παιδιών και υποστήριξη γονέων. Σύγχρονες προκλήσεις.
- Περάκη, Β. (2018). Δίκαιο υιοθεσίας και αναδοχής. Μετά τον Ν. 4538/2018. Νομική Βιβλιοθήκη.

- Σεφερίδης, Η. (2022). Υιοθεσία και αναδοχή μετά τον Ν. 4538/2018. Ερμηνεία-νομολογία. Εκδόσεις Νομόραμα.
- Schofield, G, Beek, M (2023). Υιοθεσία & Αναδοχή. Σύμφωνα με τη Θεωρία του Δεσμού και του Μοντέλου της Ασφαλούς Βάσης. Εκδόσεις Αρμός
- Smyke, A., Zeanah, C., Fox, N., Nelson, C., & Guthrie, D. (2010). Placement in foster care enhances quality of attachment among young institutionalized children. *Children development*, 81 (1), 212- 223.
- Τσέτουρα, Α. (2020). Ο κοινωνικός λειτουργός και η κοινωνική λειτουργία του κράτους. *ΔτΚΑ*, 3, 448- 462.
- Φαρμακοπούλου, Ι. (2020). Εναλλακτικές Μορφές Προστασίας Παιδιών: Αναδοχή Υιοθεσία. Στο Α.Γ. Κολαΐτης (επιμ). Σύγχρονη Ψυχιατρική Παιδιού και Εφήβου (σελ. 571-576). Βήτα.
- ΦΕΚ Α΄ 85/16.5.2018. Νόμος 4538/2018 «Μέτρα για την προώθηση των θεσμών της αναδοχής και της υιοθεσίας και άλλες διατάξεις».
- ΦΕΚ Β΄ 3329/8.8.2020 Υπουργική Απόφαση υπ΄ αριθ. Δ11 οικ. 31931/1272 «Καθορισμός της διαδικασίας, των αρμόδιων φορέων, της χρονικής διάρκειας καθώς και κάθε άλλου σχετικού θέματος που αφορά στη σύνδεση των ανηλίκων που είναι εγγεγραμμένοι στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων με τους υποψήφιους ανάδοχους γονείς και τους υποψήφιους θετούς γονείς που είναι εγγεγραμμένοι στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων και στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Θετών Γονέων αντιστοίχως»

Investigation of the implementation of law 4538/2018 on the institution of foster care in the context of child protection.

Baltsioti Vasiliki¹, Farmakopoulou Ignatia²

¹ Social Worker at SDEI, Systemic Psychotherapist, MSc, Doctoral Candidate

² Assistant Professor, Department of Education and Social Work, University of Patras, Social Worker, Systemic Psychotherapist

ABSTRACT

This article discusses the institution of Fostering in Child Protection Placements (CPPs). It examines the types, forms, benefits, and risk factors of fostering of minors and the new legislative framework Law 4538/2018. Also, the main findings of a research study which aimed to investigate the implementation of the institution of fostering under the Legislative Reform are presented, in which Directors of CPPs Nationally and Foster Parents participated. It highlights the serious understaffing of the placements as several Settings do not have a Director and the social worker also performs this task and some do not have a social worker. In addition, it was found that the type of long-term foster care prevails, the non-replacement of minors in other foster families, reduced contact of the foster child with his biological parents and that there is an increased frequency of fostering of young children compared to adolescents who are still staying in the placements.

Key-words: Foster care, Child Protection Placements, de-institutionalization of minors, foster parents, Anynet online system

Correspondence: Vasiliki Baltsioti, v.baltsioti@yahoo.gr